

S2020/05113/SF
Till: Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten
s.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm, 15 oktober 2020

Asylrättscentrums remissvar på utredningen Grundpension – Några anslutande frågor (SOU 2020:32)

Asylrättscentrum (tidigare Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar) verkar för en rättssäker och konventionsenlig migrationsprocess. Detta gör vi genom att bland annat driva nationella och internationella processer samt analysera och granska nationell och internationell praxis och lag. Våra jurister kommer till stor del från tidigare arbete på Migrationsöverdomstolen, migrationsdomstolarna, Migrationsverket och från advokatbyråer.

Synpunkter

1. Vårt remissvar rör den så kallade hemlandstidsregeln, eftersom bestämmelsen berör vår målgrupp som är personer med flyktingstatus eller alternativ skyddsstatus.
2. Det föreslås att hemlandstidsregeln avskaffas, vilket innebär att bosättningsperiod i ett tidigare hemland inte ska få tillgodoräknas som försäkringsperiod.
3. Vi delar utredningens bild av att hemlandstidsregeln faller olika ut, vilket blir tydligt i förhållande till att de som fick uppehållstillstånd av humanitära skäl på 1990-talet inte omfattas av regeln. Vi ser även problem med att regeln inte tar hänsyn till om personen har tillgång till pension från hemlandet samt att det kan vara svårt att kontrollera om hemländer betalar ut pension.
4. Hemlandstidsregeln tillkom i syfte att säkerställa att alla skulle få en rimlig inkomst som pensionärer, även om de inte kan sammanfoga pension från olika län-

der. Utifrån utredningens slutsatser framstår dock tillämpningen som inkonsekvent på grund av att både utlänningslagen (2005:716) och regelns personkrets förändrats över tid. Sedan äldreförsörjningsstödet infördes tillgodoses alla äldres levnadsstandard, oavsett om de är skyddsbehövande, har uppehållstillstånd i Sverige på annan grund eller är svenska medborgare. Denna reglering framstår som mer rättssäker än vad hemlandstidsregeln varit. Vi kan av dessa skäl dela utredningens förslag att det är att föredra att ha en regel som ser till äldres levnadsstandard, istället för att ha flera bestämmelser som leder till olika ersättningsnivåer.

5. De negativa konsekvenser som ett avskaffande av hemlandstidsregeln för med sig är att det kommer att leda till lägre inkomst för de som inte längre kommer omfattas av regeln, eftersom garantipensionen är högre än äldreförsörjningsstödet. Som framgår av utredningen kan det bli fråga om att inkomster minskar med så mycket som 2 000–2 900 kr i månaden. Det är en betydande försämring som kan leda till att dessa personer kan behöva ekonomiskt stöd från kommunerna utöver äldreförsörjningsstöd, bostadstillägg och ekonomiskt bidrag.
6. Om hemlandstidsregeln avskaffas kommer äldreförsörjningsstödet och bostadstillägget bli av stor betydelse för de som förlorar denna förmån. Utlandsfödda personer med sämre kunskap om den svenska regleringen kan behöva information och stöd för att ansöka om äldreförsörjningsstödet, som är en behovsprövad förmån med årliga ansökningsförfaranden. För att minska risken att personer förlorar ersättning de har rätt till krävs noggrant riktade insatser mot de som tidigare omfattats av hemlandstidsregeln.

Datum som ovan,

Anna Lindblad
Chefsjurist